

Barangolás a szlovákiai csillagvizsgálókban

A TŐKETEREBESI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Elérhetőségek:

Levelező cím:

Múzeum a Kultúrne centrum južného Zemplína

Ul. M. R. Štefánika č. 257/65

075 01 Trebišov

Telefon: 0902 627 882

E-mail: hveztv@centrum.sk

Web: www.muzeumtv.sk

GPS: 21° 43' 00" E, 48° 37' 09" N

Tengerszint feletti magasság: 105 m

Történelem:

A csillagvizsgálót a Tőketerebesi Járási Hivatal hozta létre 1988 január 1-én, mint szakosított művelődési és ismeretterjesztő intézményt Járási Népi Csillagvizsgáló Tőketerebesen néven.

A csillagvizsgáló a fennállása során számos szervezeti változáson ment keresztül:

- 1990-től a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma működteti, mint Tőketerebesi Csillagvizsgálót a járásra kiterjedő hatáskörrel.
- 1996. július 1-től a Nagymihályi Zempléni Művelődési Központ (ZKC) részévé vált és ezzel meg is szűnt az önálló státusza és a Zempléni Csillagvizsgáló nevet viselte.
- A művelődési központ megszűnése után 1999. április 1-től a Nagymihályi Csillagvizsgáló részévé vált.
- 2005. február 1-től a Tőketerebesi Regionális Közművelődési Központ csillagászati részlege.
- A Regionális Közművelődési Központ és a Honismereti Múzeum összevonása után, 2012-től az újonnan létrejött új intézmény a Dél-Zempléni Múzeum és Regionális Közművelődési Központ csillagászati részlege a mai napig.

A néhai PhDr. Alžbeta Reiskupová, aki megalakulásától 1996.2.19-ig igazgatója volt, nagyban hozzájárult a csillagvizsgáló létrehozásához és fejlesztéséhez. Abban az időszakban, amikor az csillagvizsgáló a Zempléni Művelődési Központhoz tartozott, az igazgató Mgr. Mária Gimová volt.

A csillagászati részleg egyetlen munkatársa jelenleg Beáta Lešková.

A Tőketerebesi Csillagvizsgáló sajnos a mai napig nem rendelkezik saját épülettel, észlelőhellyel.

A csillagászati részleg részére vannak ugyan fenntartva kisebb helységek, de nagyobb létszámú csoportok számára az előadások az intézmény közös előadóhelyiségében valósíthatók meg.

A csillagászati bemutásokat az épület melletti téren végzik, vagy a környező településeken.

A szerény körülmények mellett működő csillagvizsgáló ennek ellenére nagyon gazdag programmal áll a csillagászat iránt érdeklődők rendelkezésére.

Tevékenység:

A csillagászati részleg fő célja, hogy aktívan hozzájáruljon a csillagászat és a hozzá kapcsolódó tudományágak terjesztéséhez, pozitív kapcsolat kialakításához a természethez és a polgárok általános és szakmai oktatásának elmélyítéséhez. Az elsődleges helyet a gyermekek és fiatalok megszerzett ismereteinek fejlesztése foglalja el úgy a tanítási folyamatban, mint a tanórákon kívüli oktatásban, vagy a szabadidős tevékenységek során.

Ezen a területen a hangsúly az alkalmi előadásokon, prezentációkon és nyilvános megfigyeléseken van, de új munkaformákat is alkalmaznak a gyermekek, fiatalok, felnőttek és a nagyközönség számára.

A csillagászat és a kapcsolódó tudományágak népszerűsítésével új ismereteket mutatnak be és fejlesztenek. Gyerekeknek és diákoknak szóló ismeretterjesztő találkozók formájában igyekeznek, hogy ezt az átadott tudást hasznosíthassák a „Mit tudsz a csillagokról?” című országos verseny fordulóján, valamint a „A Világűr és a Naprendszer” regionális versenyben.

Évente szerveznek kiállításokat is, mint például a „Világűr a gyermekek szemével”, és egy kiállítást aktuális témáról a Világűr Hete keretében.

Munkájuk célja, hogy nyilvános esti megfigyelések révén hozzájáruljanak a tudományhoz és a tudományos ismeretekhez való pozitív viszony kialakításához, beleértve a relaxációt és az esztétikai funkciót is. A csillagászati részlegen, iskolákban és városokban, falvakban végzett hagyományos megfigyelések, bemutatók mellett rendkívüli csillagászati jelenségek megfigyelését is lehetővé teszik. (Nap- és holdfogyatkozások, együttállások, csillagfedések, stb.) Ezenkívül megtanítják az érdeklődőkkel felismerni a csillagképeket és a tájékozódást az éjszakai égbolton.

Módszertani, tanácsadói tevékenység:

Ezt a területet a csillagászati klubok, iskolák, a csillagászat iránt érdeklődő egyének szakmai, módszertani és gyakorlati segítése uralja korhatár nélkül.

Hangsúlyt fektetnek a csillagászati klubokra és a részlegükön létrehozott csillagászati klubra is. Fő feladatuk az világűr feltárása, a Föld helyzete benne és a tagok új csillagászati ismereteinek elmélyítése.

Látogatási órák, exkurziók, belépődíjak:

Az exkurziókat, bemutatásokat előre kell egyeztetni a csillagászati részleg munkatársával. Ezek főleg munkanapokon 7:30-tól 15:30-ig, de megbeszélés alapján máskor is megtarthatók.

A belépődíjak változhatnak, ezért weboldalukon, vagy telefonon kell érdeklődni. Általában az összeg nem magas és a tanulóknak, nyugdíjasoknak kedvezményeket kínálnak.

Távcsövek:

Mivel csillagászati részleg nem rendelkezik állandó észlelőhellyel, ezért csak kitelepülésre alkalmas (hordozható) távcsövek vannak.

- Celestron NexStar 6 SE 152/1500mm
- Reflektor Newton 110/805 mm
- Refraktor 80/1200 mm
- SW Dobson 203/1200 mm
- Celestron Nexstar 8 HD Evolution 203/2032mm
- Omegon Nightstar 25x100
- Lunt LS50THa/B600 PT naptávcső

Észlelések:

A technikai és megfigyelési lehetőségek, műszerek és megfigyelési feltételek keretein belül aktívan végezik a Perzeida meteorraj maximumának tudományos megfigyelését. Az észlelés adatait eljuttatják a Nemzetközi Meteor Szervezet (IMO) központjába.

Szerkesztői és kiadói tevékenység:

Ennek keretében adják ki a „Šíp-Sagitta” elnevezésű, kéthavonta megjelenő csillagászati magazint a csillagászati szakkörök részére. Szerkesztői tevékenységük részeként módszertani anyagokat és szemléltető segédanyagokat készítenek és adnak ki csillagászati klubok és csillagászati szakkörök tagjai számára.

Szerkesztette: Molnár Iván

Felhasznált irodalom és Web:

- Hvezdárne a planetáriá na Slovensku, SÚH Hurbanovo, 2015
- A Tókterebesi Csillagvizsgáló internetes oldala

Képmelléklet:

A közölt képeket a Tókterebesi Csillagvizsgáló internetes oldaláról vettük át:

Az előadóterem csillagászati témájú plakátokkal

Napfogyatkozás észlelése Newton távcsővel, kivetítéssel a csillagvizsgáló előtt

A napfogyatkozás észlelésére készült érdekes kiképzésű vetítőlapp a deklinációs tengely végére felfogva

Napészlelés a csillagvizsgálóban

Az évente megrendezett szabadszemes meteorészlelés résztvevői nyugágyakon, az előtérben a jegyzetelő látható.